

Ataullah Atay (1882-1931)

Ata Bey, 1882'de Nevşehir'de doğdu. Babası Kadı Mehmet Hilmi Efendi annesi Şerife Hanım'dır. Nevşehir İptidai Mektebi, Karaman Rüştiyesi ve İstanbul Mercan İdadisi'nde eğitimini tamamlayarak Mülkiye Mektebi'nden 1905 yılında mezun oldu. 1908'de Ürgüp 1910 Karaağaç ve daha sonra Aziziye ve Karaman Kaymakamlıklarında görev yaptı. 1916'da Yozgat, 1917'de Maraş mutasarrıfı olan Ataullah Bey, Maraş Mutasarrıflığı sırasında Osmanlı Mebusan Meclisinin son dönemi için yapılan seçimlerde Niğde'den milletvekili oldu. Ataullah Bey, 15 Şubat 1920'de Meclis'e iştirak etmiş ancak 16 Mart 1920 tarihinde İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından işgal edilip Meclis'in feshedilmesi ile Milli Mücadele'ye katılmak üzere Temsil Heyeti'nin talimatına uyarak Ankara'ya geldi.

Ataullah Bey, Niğde Milletvekili olarak Birinci Dönem TBMM'ye 3 Temmuz 1920 tarihinde katıldı ve 13 Aralık 1920'de Divan Kâtipliğine seçildi. Aktif olarak Mecliste görev yapan Ataullah Bey aynı zaman da müdafaa-i hukuk cemiyetlerinde çalışmak üzere 14 Temmuz 1920 tarihinde memur edilmiş milletvekillerinden biridir.

Mecliste, İçişleri, Bütçe, Mali Kanunlar komisyonlarında ve Memurin Muhakematı Tetkik Kurulunda çalışan Ataullah Bey, İçişleri Komisyon Başkanlığı görevi de yaptı. Refet Bey'in cephede görev alması nedeniyle istifası üzerine 21 Nisan 1921'de Dahiliye Vekilliğine getirilen Ataullah Bey, İcra Vekilliği Heyetinde de çalıştı. Ancak sağlık nedenlerinden dolayı 30 Haziran 1921'de bu görevlerinden istifa etti. Meclis faaliyetlerinin dışında 30 Temmuz 1921 ve 26 Ocak 1922 tarihlerinde vatani hizmet için Meclis tarafından izinli sayılarak Harp Encümeni Kararı ile ordu geri hizmetlerinde gözetim ve yardım için kurulan Meclis Heyetinde görevlendirildi. Geçici vekil olarak 18 Eylül 1922 yılına kadar da Dâhiliye Vekâleti işlerini yürüttü. Ataullah Bey, Birinci Dönem Meclis faaliyetleri içerisinde bir kanun teklifi ile üçü gizli oturumlarda olmak üzere kürsüde 11 konuşma yaptı.

Ataullah Bey, Türkiye Büyük Millet Meclisinin II. ve III. dönemlerinde de Niğde milletvekili olarak Meclis'te görev yaptı. 1 Ocak 1931'de Ankara'da ölen Ataullah Bey dört çocuk babasıydı.

Selma ŞEN

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri ve Resmi Belgeler

TBMM Arşivi, 359 NSD, Tercüme-i Hâl Kâğıdı.

Sürelî Yayın ve Gazeteler

TBMM Zabıt Ceridesi I. Devre, C I-XXIX, TBMM Basımevi, Ankara 1962.

TBMM Gizli Celse Zabıtları, C I-IV, TBMM Basımevi, Ankara 1983.

TBMM Birinci Devre Umumi Fihristi, TBMM Basımevi, Ankara 1962.

İlk Meclis Anketi Birinci Dönem TBMM Milletvekillerinin Gelecekte Bekledikleri, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 2004.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Albümü 23 Nisan 1920-20 Ekim 1923,TBMM Genel Sekreterliği Yayınları, Ankara 1994.

Devletimizi Kuranlar, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayi, Ankara 1985.

ÇOKER, Fahri, Türk Parlamento Tarihi Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem 1919-1923, I-III, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1995.

SARIHAN, Zeki, Kurtuluş Savaşın Günlüğü III, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995.

ÖZTÜRK, Kazım, **TBMM II. Dönem 1923-1927, III**, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1995.

31/10/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ataullah-atay-1882-1931/?pdf=7399> adresinden erişilmiştir